

ZORBALIK

Güç eşitliğinin olmadığı, süreklilik gösteren zarar verici veya rahatsız edici saldırgan davranışlar.



AKRAN ZORBALIĞI

Bir veya birkaç öğrencinin bir başka öğrenciye karşı yaptığı saldırgan davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Bir davranışın akran zorbalığı olarak tanımlanması için;

- **Bilinçli ve kasıtlı** olarak karşı tarafı **incitmeye ve zarar vermeye** yönelik olması
- **Tekrarlayıcı ve sürekli** olması
- **Güç dengesizliği** olması (zorbalık yapan öğrencinin fiziksel, zihinsel veya yaş olarak daha büyük olması) gerekmektedir.

AKRAN ZORBALIĞININ TÜRLERİ

1.Fiziksel zorbalık:

Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır.

- Tekme atmak
- Tokat atmak
- Çelme takmak
- Vurmak
- İtmek
- Tükürmek
- Saçını çekmek, kesmek
- Eşyalarına zarar vermek,
- Tuvaletin kapısını izinsiz açmak

AKRAN ZORBALIĞI

2.Sözel zorbalık:

Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.

- Hakaret etmek
- Küfürlü konuşmak
- Bağırarak
- Azarlamak
- Laf ile sataşmak
- Alay etmek, dalga geçmek
- İsim/lakap takmak (dombili, ezik, mankafa)
- Küçük düşürücü sözler söylemek
- Cinsel içerikli lakap takmak veya sözler söyleme



3.Sosyal Duygusal Zorbalık:

Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır.

- Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak
- Sırlarını ortaya çıkarmak
- Arkadaş grubundan dışlamak, soyutlamak
- Yanına oturmasını istememek
- Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek
- Okul dışı aktivitelere dahil etmemek
- Görmezden gelmek
- Küsmek
- Taklit etmek
- Kıs kıs gülmek

4.Siber zorbalık:

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır.

- Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak
- Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak
- Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek
- Sosyal medya hesaplarından dışlamak
- İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak

- Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak



Siber zorbalık olaylarında zorbalık yapanlar kimliklerini gizleyebilir.

Zorbalık yapanlar hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşabilir ve haftada 7 gün/24 saat zorbalık yapabilir.

GÖRÜLDÜĞÜ YERLER

Zorbalık davranışları özellikle yetişkin gözetimi ve denetiminin olmadığı yerlerde daha yaygındır.

- Sınıf
- Koridor
- Tuvalet



- Okul bahçesi
- Oyun sahası (basketbol, futbol) *
- Kantin
- Yemekhane
- Spor salonu ve soyunma odası
- Atölye ve laboratuvar
- Yangın merdiveni
- Okul servisi veya okul yolu

ZORBALIK YAPAN ÇOCUKLARIN

Bireysel Özellikleri

- Başkaları üzerinde egemenlik kurmayı sevmek
- Şiddete karşı olumlu bir tutuma sahip
- Diğerlerinin duygularına karşı duyarsız olma, empati kurmakta güçlük yaşama

- Sosyal ve duygusal becerilerde zayıflık
- Öfke kontrolü problemi yaşama
- Düşünmeden, tepkisel ve aceleci davranan, çabuk sinirlenen
- Yetişkinlere karşı itaatsiz davranışlarda bulunma
- Problem çözerken saldırgan çözüm yollarını kullanan
- Düşük öz denetim (kendisini kontrol etme) becerilerine sahip
- Farklılıklara karşı tahammülsüz
- Yalan söylemeye veya hile yapmaya eğilimli

Ailesel Özellikleri

- Anne-baba arasında çatışma
- Aile içi şiddet, fiziksel ve/veya duygusal istismar



- Anne-babanın ilgi, sevgi, yakınlık göstermemesi
- Çocuğun saldırgan davranışlarla istediğini elde edebilmesi
- Aile içi iletişimin zayıf/kopuk olması
- Saldırgan davranışları hoşgörü ile karşılama
- Problem çözümünde fiziksel güç kullanan ebeveynler
- Kardeşleri tarafından zorbalığa uğrayan veya kardeşlerine zorbalık yapan çocuklar
- Aile içinde olumsuz rol modellerinin olması (örn. küfürlü konuşan veya şiddet uygulayan anne-babalar/kardeşler)

ZORBALIĞA MARUZ KALAN ÇOCUKLARIN

Bireysel Özellikleri

- Kendine güveni ve benlik saygısı düşük (örn. kendini aptal, başarısız, beceriksiz olarak tanımlama)
- Pasif, utangaç, çekingen, içe kapanık

AKRAN ZORBALIGI

- İtaatkâr ve boyun eğici kişilik özelliklerine sahip
- Arkadaş ortamında çoğunlukla endişeli, kaygılı ve güvensiz davranışlar sergileyen
- İletişim ve sorun çözme becerilerinin zayıf olması
- Farklı fiziksel gelişim gösteren çocuklar (örn. aşırı kısa boylu/uzun boylu, aşırı zayıf/kilolu)
- Dezavantajlı gruplar (örn. fiziksel veya zihinsel engeli olan, dil/aksanı farklı olanlar, göçmen/etnik azınlık gruba üye olanlar)

Ailesel Özellikleri

- Aşırı koruyucu ve kollayıcı anne babalar
- Aile içi iletişimin zayıf/kopuk olması
- Çocuğun aile ortamında saldırgan davranışlara maruz kalması

ZORBALIĞIN ORTAYA ÇIKMASINDA OKULA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

- Zorbaliğın sıklıkla meydana geldiği yerlerin (koridor, okul bahçesi ve oyun alanları) yetersiz denetimi
- Okul veya sınıf mevcudunun kalabalık olması
- Okulda saldırgan davranışların hoş görülmesi
- Öğretmenlerin uygun olmayan disiplin yöntemleri kullanması
- Şaka amaçlı uygunsuz sözel ifadeler kullanması
- Öğretmenlerin okulda akran zorbalığına yönelik politika ve kuralların olmaması
- Öğretmenlerin zorbalık davranışlarını fark edememesi veya görmezden gelmesi

ZORBALIĞIN ORTAYA ÇIKMASINDA ÇEVRESEL FAKTÖRLER

- Şiddetin toplumsal olarak kabul görmesi ve sıkça uygulanması
- Şiddetin ve yoksulluğun yoğun olduğu semtler şiddet içerikli veya suça yönelik davranışlar (örn. sokak kavgası, hırsızlık vs.)

- Medyanın etkisi (TV, film, video oyunları, internet, sosyal medya)
- Televizyonda şiddet içerikli programlar izlemek ve bilgisayar oyunu oynamak



ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

- 1.Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.
- 2.Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.
- 3.Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.
- 4.Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.
- Sınıf içerisindeki arkadaşlık dinamiklerini yakından tanıyın.
- Olumlu disiplin yöntemleri kullanın.
- Rekabetçi eğitim yerine işbirlikçi öğrenmeye önem verin.
- 5.Öğrencilerin sosyal duygusal becerileri ve çatışma çözümü becerilerini geliştirmesine yardımcı olun.
6. Aileler ile mutlaka işbirliği halinde olun.
- 7.Öğrencilerinizin akademik durumunu ve sosyal ilişkilerini yakından takip edin.
- 8.Teneffüslerde öğrencilerinizin arkadaşlık ilişkilerini gözlemleyin.
- 9.Sınıfınızda veya okulun herhangi bir yerinde karşılaştığınız zorbalık olayını görmezden gelmeyin, sessiz kalmayın, hemen müdahale edin.
- 10.Okulumuzda asla zorbalığa yer olmadığını açıklayın.
- 11.Zorbaliğın kendisine ve karşı tarafa zarar vereceğini anlatın.
- 12.Problemlerini zorbalık dışında farklı yollarla çözebileceğini açıklayın.
13. Gerektiği durumlarda olayı psikolojik danışman/rehber öğretmen ile paylaşın ve öğrencileri ona yönlendirin.